

KURJER LITIEWSKI

w WILNIE dnia 4. Kwietnia V. S. ROKU 1808.

S. PETERSBURG VS. d. 24 Marca. Dalsze czynności wojsk Rosyjskich w Szwedzkiej Finlandyi. D. 22 lutego główna kwatera w Talsbiu. Dywizyi 17 kazano ciągnąć do Nees; gdy zbliżyli się huzarowie, uderzono we wsi nagwałt w dzwony, z kąd powstała trwoga, chłopci w liczbie 200 gromadzili się uzbrojeni w oręż, topory, rohatyny pod przewodnictwem Szwedzkiego Porucznika Armfeldt pana wioski; lecz gdy ukazano im odezwę wodza Rosyjskiego, i zbliżyli się woyska z Maiorem Vietinghof, rozproszyli się wszyscy; u Porucznika znaleziono 2 funtowe armaty, 130 czetwierci mąki, którą dla wojsk naszych kupiono. Straż przednia w wiosce stanęła, z półkami Wilmanstrandzkim i Brzeskim, podjazd wysłano do Lopis i Wilis; reszta wojsk w Chiwing nocowała. Dywizya 21 w dawnych stanowiskach została, czekając skutku obrótów dywizyi 17. Z Borgo wiadomość przysłała, że kompanie batteryne Półkownika Argun i część parku zapasnego do miasta przyciągnęły. Kompania pionierów Kapitana Sazonowa za artylleryą idąca posłana do Helsingfors dla przygotowania faszyn i innych do oblężenia potrzeb; do Lowisa także przybyła część parku. GL. Tuczko w zalecono, ięśliby GM Bułatow nie pośpieszył odciąć Szwedom odwrótu do Cheinola, wysłać mocny podjazd tą drogą na zniesienie ustępujących i wsparcie skrzydła prawego dywizyi 21; sam zaś miał starać się najbardziej, żeby wojsko będące w Savolax odciął od drugich które się znajdowały w Tawasthus. Wieczorem donosi GL. Tuczko, że przybył przez Randosalm do Junkas d. 18, i złączył się z kolumnami idącymi z Sulkow i Pumoła, z kąd Szwedzi wcześniej wyszli; zatem wódz Rosyjski d. 20 postanowił iść do Engela, GL. Bułatow do Cristina, z tąd mając wpaść do S. Michel, gdzie cofnowszy się nieprzyjaciel, i zapaliwszy w Cristina łodzie i magazyny gotował się odpor dawać.

D. 22 Główna kwatera w Chiwing. Dywizya 17 w Nees spoczywała; część oney z leib kozakami zaięła Kara i Lawinda, tu postawiono strzelców z armatą, dragonia stanęła w Karchis, artyllerya w Chawsiarwi; ku Tawasthus podjazd wysłano. Dywizya 21 została na miejscu dawnym, wysłane od niey podjazdy ku Tawasthus nie potkały nigdzie nieprzyjaciół; reszta tej dywizyi z Randassarwi ruszyła do Chikia i Selenoia. GL. Tuczko donosił iakie rozrządzenia uczynił do ataku S. Michel; woyska idące drogą od Jokas zostawiwszy strzelców z 3 armatami na miejscu dla zastonienia tyłu od Warkhaus, dzielić się miały na 2 kolumny z rezerwą we środku dla po-

mocy i d. 22 na S. Michel uderzyć; szturm zasłonić wypadało batteryami na wzgórkach założone; GM. Bułatow miał zaięć Szwedów od Cristina i przeysć na drogę do Cheinola. Wojsku zastępującemu Borgo i Lowisa kazano postąpić w głąb Finlandyi.

D. 23 Główna kwatera w Chiwing. Dywizya 17 ruszyła do Lopis, straż przednia w Juentaki, głównej kolumny część w Lopis druga w Saniemi, jazda w Toppa, patrole w Achot i Woiaakis, podjazdy w Suwala, i Chiwola, inne woyska w dawnym stanowisku. Podjazd wysłany do Turkaul donosił, że Szwedzi z tej wioski ustąpili do Lepkoski, gdzie mieli jazdy niemało; posłano więc dywizye do Napiala i Ukala, inne na gościnię wielką, żeby nieprzyjaciela przymusić do odwrótu. Dywizya 21 przeszła do Pakazela, reszta iey na miejscu została. Od dywizyi 5 doniesiono, że nieprzyjaciel nie czekając ataku wyszedł z S. Michel do Penoemiani, dla złączenia się w Warkhaus z rezerwą i półkiem Oster Botnii; w tym razie uwioził na obywatelskich podwodach cały prowiant i furaż, inne magazyny i zbrojownię zpałił; nadeszli do Wilasko kozacy przeszkodzili resztę niszczyć, przeto wiele oręża i amunicyi dostało się naszym, strzelby piękney do 5 t, wiele kul, kartaczów i ładunków. W Cristina znaleźliśmy zagwożdżonych armat 9 żelaznych wielkich, resztę zepsuli Szwedzi, magazyn prochowy na powietrze wyleciał. Wysłano Kozaków ażeby ścigając trwożyli nieprzyjaciół straż tylną. GM. Bułatow posłał strzelców i jazdę dla otworzenia kumunikacyi z dywizyą 21. GL. Tuczko zmierzał do Warkhaus z kolumnami na Juris i Randosalm, jedna z nich stanęła w Gergel, druga w Koitos; ażeby zaś nieprzyjaciel zebrać się nie mógł i przeysć do miasta Wasa, głównie komenderujący wydał nowe urządzenia, GL. Tuczko miał pod Warkhaus koniecznie rozproszyc Szwedów i sam pośpieszyć do Wasa, żeby uprzedzając nieprzyjaciela w tém miejscu przymusił onego do stoczenia bitwy walney albo złożenia broni.

D. 24 główna kwatera w Chawsiarwi; część dywizyi 17 została w Aukaioki, Toppa, Rengo, część druga zostawiwszy ciężką artylleryą na wielkim gościńcu pod Chawsiarwi ruszyła do Ukoli dla złączenia się z 21 dywizyą, leib kozaków umieszczono w Kernala, strzelców z armatą w Ukola, dragonią w Napiala i Nikimiaki, podjazdy wysłano ku Tawasthus i Oinola. Dywizyi 21 część stała w Pekaselo, druga w Ois, Olkis, Torchalo z kąd ruszyła do Ritila; do niey przyłączyła się artyllerya dywizyi 17 zasilać mająca lewe skrzy-

dło w atakowaniu Tawasthus. GM. Jankowicz z lekką jazdą marszem nagłym w nocy powinien był zpedzić straże nieprzyjaciół i przeyrzeć położenie, gdyż powiadano że opuszczają Tawasthus; inna wojsk dywizya stała w Lowindo i Kara. Do Lowisa wkroczyły bataliony nowo przybyłe z Rosyi. GL. Kamiński doniósł z Helsingfors, że przyiósł kommandę nad korpusem przeznaczonym na opasanie twierdzy Sweaborg.

D. 25. Dywizya 17 zaięła Rengo i Kwitila, straż przednia zaszła do Jarwis, jazda lekka Szwedów szukała w okolicy Tawasthus, inne wojska stały w Uinala. Rano wódz dywizyi 21 doniósł, że GM. Jankowicz uszedł wiorst 50, i o godzinie 11 w nocy zbliżył się do Tawasthus; co postrzegłszy nieprzyjaciół opuścza miasto, któreśmy zaięli, a razem większą twierdzę do zamku podobną ze wszystkiemi fortyfikacyami. Tu znalezione armat żelaznych 18, 3 moździerze, w magazynie mąki żytniey beczek 1250, ięczmienia tyśiąc, owsa 300, mięsiwa pudow 500, bułek chleba tyśiąc, ładunków 500, żelaza pudów 200, innych sprzętów wiele; w szpitalu chorych ludzi 200. Główną kwaterę przeniesiono do Tawasthus. Dywizya 21 stała w Selenoia i Kadiala. Gdy usłyszano o wzięciu Tawasthus, wysłano tam strzelców z armatą, piechotę do Jkalios i Turenge. Maior Buxhewden który przyniósł J. J. M. rapport o zaięciu twierdzy, ozdobiony orderem S. Włodzimierza 4 klasy.

D. 26 główna kwatera w Tawasthus. Ponieważ nieprzyjaciół według powieści mieszkańców mający tu do 10t. ludzi spiesznie ustępował, przeto zostawić musiał wiele mąki, chleba, żelaza, innych rzeczy, armat 21, zatopił w jeziorze opasującym twierdzę Cronenburg dział miedzianych 6, żelaznych 7, granatów 1240, kul 2200, pistoletów par 110, bagnetów 9400, broni ręczney sztuk 8500, wiele inney ammunicyi. GM. Muller wyznaczony kommandantem Tawasthus odebrał za leczenie starać się ile można ratować i dobywać wszystko z wody. W mieście garnizon powiększono strzelcami, dla chorych nowy szpital założono, dla armii całej główne magazyn. GM. Tuczkw został w Rengo i Kwitila, GM. Borozdin w Oinala; dywizya 21 poszła ku Tamerfors ażeby zawsze na oku był cofający się nieprzyjaciół. GM. Jankowicz przybył o południu do Kalwola. G. Szwedzki Klingsporn opuścił to miejsce rano i uszedł do Linas i Munda. Półkownik Łoszczylin z Kozakami uważał obrót nieprzyjacielski na drodze prowadzący do Biorneburg i Tamerfors. Inne wojska stały w Chatalmala, Kangantako; półk Lipawski w Nismala i Miaskale, artyllerya z obozem w Wano. GM. Muchanow doniósł, że d. 25 w obecności Ministra wojennego który powracał z armii do Helsingfors, odkryto przeciw twierdzy Schwarholm batterya już ukończoną, były w niej 4 iednorogi, rzuciliśmy w twierdzę bomb 30 które na bastyonach pożar sprawiły zapalając różne rzeczy; Szwedzi Rossyanom odpowiedzieli 150 wystrzałami, lecz żadney nam szkody nie uczynili.

D. 27 lutego główna kwatera w Tawasthus.

Dywizya 17 w Rengo spoczywała, chcąc tymczasem opatrzyć się we wszelkie potrzeby; żeby zaś nieprzyjaciół ciągle był trwożony, a przez prędkie obróty Rossyanów przyprawiony do nieporządku, zalecono 21 dywizyi ciągnąć do Turwendo Siakemaki, Kalwola. Gdy zaś przyszła wiadomość, że Szwedzi chcą opuścić Tamerfors, GL. X. Bagration posłał kozaków z huzarami i strzelcami w pogoń, ażeby napadając nieustannie straż tylną przymuszali do prędzey uciezki. GL. Tuczkw doniósł, że wojska jego połączą się w Jorise atakować mając Warkhaus. Reszta później.

COPPENHAGA d. 22 Marca. Marszałek Bernadotte przybył do stolicy naszej, prezentował się nowemu Królowi Fryderykowi 6, zaproszony na obiad z Xiążętami familii panującej, po długich rozmowach udał się do zamku Fridriksberg, ztamtąd do Roskild, gdzie mieć będzie główną kwaterę; przyjmował u siebie wielu Generałów i Officyerów Duńskich jako wódz armii zprzymierzoney, która bronić będzie Selandyi, należdząc w przygodzie Szwecyą, jeśli jest prawda, że Gustaw Adolf żadnym sposobem, radą nawet i prozbami swojej małżonki z potomstwem odwieść się nie dał od związku Angielskiego. Po zmarłym Krystyanie 7 żałobę wzięto na 6 miesięcy. Narod cały zajmuje się wyprawą wojenną; wszystkie prowincye dostarczyły maytków na osadzenie szalup nowo zbudowanych, korsarzów, i statków które pozostały koronie; już niektóre przebiegać zaczynają morze, i okręta Szwedom zabierać, chociaż pora jeszcze jest zimna.

O eskadrach Angielskich nic pewnego nie ma; kilka fregat ukazać się miało w Belcie większym, kilka w Sundzie; pierwsze zatrudnią przeprawę wojsk Francuzkich do Selandyi z Fionii, dokąd pierwszy z lądu przeszedł półk strzelców konnych i Wołtyżerów, za nim idą Hiszpańskie, których ukazanie się nad Sundem historia policzy między rzadsze przypadki. W dostarczeniu potrzeb zprzymierzeńcom przepisano unterofficyera liczyć za 2 żołnierzy, Officyera za 4, Sztabowego za 8, Półkownika za 16, Generała za 32. Zmartwieni są kupcy nasi, że nagłe Szwedom zapowiedzenie wojny przeszkodziło zprowadzić z Gothemburga zamorskie produkta, których niezmierną ilość tam złożyli Anglicy. O żadnym poruszeniu Szwedów na granicach Norwegii nie słychać; poseł nasz Moltke powraca z Stockholmu. W Scanii G. Toll i Cederstrom wiele półków zgromadzili. Ministrowie i Kancellarye do Rendsburga za dworem w sierpniu przeniesione do nas powracają; Król nowy żadnych jeszcze odmian ważniejszych nie czynił, i podobno nie uczyni, sam od lat więcej rządząc narodem; order Słonia dał Gralfowi Luckner. W r. 1807 przez kanał Holsztyński płynęło statków 1290.

PARYZ d. 19 Marca. Oczekiwana dawno ustawa szkoły główney nakoniec dziś jest ogłoszona; nie jest to jaka szkoła udzielna i w iednym mieście otwarta, lecz wszystkie razem Francyi całej szkoły i edukacyjne instituta nosić będą imie szkoły powszechney, Université; osnowa wy-

roku Imperatorskiego rzecz obiaśni. Szkole powszechney poruczona jest edukacya, bez iey pozwolenia żadne nie mogą być otwierane, nikt nie będzie nauczać publicznie, kto nie jest oney członkiem, wyiwszy Seminarya, których dozór Arcy Biskupom i Biskupom zostawiony. Szkoła powszechna składa się z Akademii tylu iak wiele jest sądów apellacyjnych; do niey należą Facultates, Lycea, Collegia, Instytucye, Pensye, szkoły pierwiastkowe. Facultates będą Teologii, prawa, lekarska, matematyki i fizyki, nauki wyzwolonych. Biskupi W. Mistrzowi podadzą 3 kandydatów Teologii Doktorów, z których ten przez konkurs wybierze Professorów. Jle jest kościołów Metropolitalnych, tyle będzie Facultates; dla Protestantów i w Strasburgu, dla Reformowanych i w Genewie. Każda Facultas ma 3 Professorów historyi kościelney, Dogmatyki, Moralności Ewangelicznej, i Dziekana. Prawo mieć będzie 12 Facultates, należąc do Akademii w których wydziale są położone. Lekarska nauka 5 Facultates według przepisów dawniejszych. W każdym Lyceum będzie Facultas scyencyi z 3 Professorów Matematyki, historyi naturalney, fizyki i chemii, i Dziekana. W każdym Lyceum Facultas nauk wyzwolonych z 3 Professorów. Do Facultates należą Prowizorowie i Cenzorowie Lyceów. W Paryżu Facultas scyencyi składa się z Professorów Collegium Francuzkiego, Muzeum historyi naturalney, szkoły Polytechnicznej, i Matematyki w Lyceach. Facultas nauk wyzwolonych tamże składa się z Professorów Collegium Francuzkiego i Lyceów.

Wszystkie 5 Facultates mają stopnie Bakałarza, Licencyata, i Doktora, kto ich nie otrzymał w wydziale nauk wyzwolonych, w drugich otrzymać nie może; Bakałarzem zostać można od r. 16 do 20; propozycye na dysputę podane bronić publicznie, dysertacye pisać należy po łacinie. Głową szkoły powszechney jest Mistrz W. Fontanes Prezydent zgromadzenia prawodawczego; Kancelrzem Villaret Biskup Casal; trzeci stopień ma Podskarbi Delambre towarzysz Institutu; dalej idą konsyliarze dożywotni, konsyliarze zwyczajni, Inspektorowie powszechney szkoły, Rektorowie Akademii, Inspektorowie onych, Dziekani, Professorowie, Prowizorowie, Cenzorowie Lyceów i nauczyciele, rządcy Collegiów, instytucyi, pensyi, nauczyciele szkół pierwiastkowych, ci wszyscy składają zgromadzenie nauczycielskie. Teraz Mistrz W. rozda wakujące miejsca, później trzeba z niższych stopniów na wyższe postępować. Religia Katolicka zasadą będzie nauki; po niey wrazenie wierności panującemu, rządowi Monarchicznemu, Dynastyi Napoleonowej, posłuszeństwo ustawom szkolnym, i iednostajność nauki, ażeby wychodzili ze szkół obywatele przywiązani do wiary, Monarchy, oyczyzny, familii. Professorowie Teologii stosować się mają do 4 propozycyi od kościoła Francuzkiego przyjętych pod Ludwikiem 14 r. 1682. Sam tylko Mistrz W. może uwalniać osoby do zgromadzenia należące od dożywotniego obowiązku. Każdy iemu donosić

powinien co wie przeciwnego edukacyi przyjętej. Mistrz W. rozdaie miejsca i urzędy, przynajmniej nadgrode i kary za zdaniem rady swojej; taliczy osob 30, 6 Inspektorów, 4 Rektorów a ci są konsyliarzami dożywotniemi, 20 Dziekanów, Professorów, Prowizorów, którzy są zwyczajni; tey rady wydział zatrudnia się szkół rządem, drugi rachunkami, trzeci sądownictwem, czwarty pieczęć trzyma. Podobne rady będą przy Akademii na ich wydziały. Inspektorowie mają wizytować Akademię i Lycea, za rozkazem W. Mistrza wglądając pilnie iak są zachowane przepisy. Prowizorowie, Cenzorowie, rządcy Collegiów, nauczyciele szkół początkowych mają być bezżenni i żyć spólnie; Professorowie mogą być żonaci, lecz w Lyceach mieszkać nie mają.

W Paryżu będzie otwarta szkoła normalna, gdzie 300 Kandydatów uczyć się mają sposobu uczenia nauk wyzwolonych i scyencyi przez lat 2, wybrani przez Inspektorów podczas wizyt w Lyceach, za pozwoleniem rodziców. Po 30 letniej pracy każdy z nauczycielskiego stanu członek szkoły powszechney ma prawo do Emeritury; uczącemu więcej nad 30 każdy rok pensją podwyższą 20 częścią, Pensye wysłużone miejsca nie mają dopóki bierze się urzędowa. Będą zgotowane domy, w których wysłużeni gdy zechcą mieszkać mają i utrzymywać się kosztem szkoły powszechney. Komu choroba w czasie służby, albo ciągła niemoc odbierze sposobność pełnienia obowiązku, może umieścić się w tych domach przed czasem zamierzonym. Dawni nauczyciele mający lat więcej 60, albo teraz niemocą dotknięci, od dziś dnia nabyli prawo mieszkania w pomienionych domach nakładem publicznym, lub odbierania pensyi, prawo do niey okazując W. Mistrzowi. Suknia wszystkich osob nauczycielskiego stanu czarna z palmą błękitną na lewym boku haftowaną. Prawnicy i lekarze zostaną przy odzieniu terazniejszym. Dochód szkoły powszechney składać się będzie naprzód z 400 t. franków ze skarbu paconych; dalej z opłaty za otrzymane stopnie w Teologii, naukach wyzwolonych, i scyencyach; dalej z 10 części opłaty za examina i przyjęcie w wydziałach prawnym i lekarskim; ieszcze z 20 grosza opłaty biorącej się po szkołach od każdego ucznia za iego edukacyą; na ostatek z opłaty za pieczęć od dyplomatów, przywileiów, nadań podpisywanych przez W. Mistrza, które wydają się z kancelaryi powszechney. Nakoniec wolno jest teyże szkole przyjmować dary, zapisy obywatelskie. Kanclerz ma pensyi roczney 15 t. fr. Sekretarz rady 10 t. Konsyliarze dożywotni 10 t. zwyczajni 6 t. Inspektorowie i Rektorowie 6 t. wydatek ich na wizytę osobny. Na utrzymanie swoje każda Facultas mieć będzie 10 t. Skarb Monarszy da corocznie 300 t. na utrzymanie 300 Kandydatów w Paryżu; na dom wysłużonych 100 t. Jeżeli co zostanie w kassie od wydatku, Mistrz W. użyje na nadgrode osob w nauczaniu gorliwszych. Jego i całego zgromadzenia powinnością jest doskonalić edukacyą; za grzewać do pisania dzieł klasycznych, i dostarc-

gać żeby nauczyciele dawali każdą naukę najdoskonalej według iey stanu i codziennego wzrostu, żadno systema postępu ich wstrzymywać nie powinno. Naostatek obiecuie panujący nadgrozić wspaniale zasługę każdemu w stanie nauczycielskim pracującemu z dystynkcyą; zostawie sobie władzę najwyższą odmiany, poprawienia ustaw przez W. Mistrza wydać się mających, ieśliby znalazł niezgodnemi z dobrem Monarchii i narodu.

Z Tehran Perskiego miasta iest wiadomość, że Szach Feth Ali z wielką dystynkcyą przyiół Ambassadora Francuzkiego G. Gardanne, któremu na dowod ukontentowania dał order Słońca i klasy, urzędnikom poselstwa z klasy. Od r. 1708 Persya do Francyi; ta nawzajem do Perskiego dworu posłów nie wysyłała. Murat W. X. Berg i Cliwii do Valladolid wiechał. La Rochefoucault posłue w Hollandyi. Dyrektor Muzeów Denon ofiarował Jmperatorowi Napoleonowi zbior 15 medalów nowo bitych na pamiątkę znaczniejszych przypadków ostatniej woyny. Słychać że Monarchowie Francuzki i Hiszpański obecnie umówić się postanowili względem ważney wyprawy, która z portów Hiszpańskich i Portugalskich będzie przedsięwzięta.

Z Lyonu pierwsza powieść wyszła o połączeniu flott zprzymierzonych w porcie Toulońskim; z tegoż miasta dziś donoszą, że te floty stanowią u brzegów Sycylijskich naprzód Angielską do odwrótu przymusiły; po czém nastąpiło lądowanie 5 t. Francuzów pod Milazzo; zatém okręta pośpieszyły do Calabryi zabierając woysko w Reggio zgromadzone, i przenosząc do nieprzyjacielskiego kraju. Lecz to są powieści żadnem z doniesień urzędowych nie wsparte. Neapolitańskie o podobnych zdarzeniach milczą; wątpić trudno iż Anglicy floty swoich Admirałów Purwis i Collingwood zmocnili; niedawno wiele wojennych okrętów przeszło ciasną Gibraltarską pośpieszając do morza śródziemnego. W Rzymie dotąd żadne odmiany nie zaszły; poseł nasz u S. Stolicy Alquier tu przybył Miasto Bordeaux ma postać twierdzy; od kilku tygodni napełnione żołnierzem, działami, amunicyą, orężem innemi potrzebami woyskowemi, które tędy do granic Hiszpańskich przesyłamy; największe rzędu iest staranie ażeby armiom na żywności zbywać nie mogło w kraju mało urodzaynym, Tajemnica wyprawy ułożoney obawiona będzie powidzeniu się Monarchów w Valladolid; najwyższą kommendę potęgi Francuzkiej na południu obeymie Berthier Wice Connetable; Adiutantów swoich już przesłał nad rzekę Ebro. Armia składa się z Korpusów Marszałka Moncey zastępującego Biscaią i Nową Castilią, G. Dupont zajmującego dawną Castilią, i G. Duhesme bawiącego w Catalonii; do nich przyłączyć się ma G. Laroche z dywizyą armii Portugalskiej G. Junot.

WIEDEN d. 26 Marca. Stany Gallicyjskie dla powinszowania Cesarzowi i nowej Mo-

narchini deputacyą wybrały, do której wchodzi Arcy Biskup Lwowski Kicki; Biskup Krakowski i Przemyński, Gawroński, Gołaszewski; tajni Konsyliarze Ossoliński, Lanckoroński, Zamoyski; Hrabowie Zabielski, Potocki, Rzewuski, Miączyński, Grodzicki, Komorowski, z Wielopolskich, Mier, Załuski, Badeni, Dobrzański. Między dworem Wiedeńskim i W. X. Wurtzburgskim stała umowa, której mocą poddani iedney i drugiej strony wolnie nawzajem przenosić się mogą z majątkiem ruchomym, bez opłaty dla innych mieszkańców oyczynę odmienających zwyczajney. W. X. Badeński pozwolił, ażeby śmiertelne zwłoki osob Austryackiego domu spoczywające w klasztorze S. Błażeia w Lesie Czarnym do Wiednia, mogły być przeniesione; te same do r. 1772 złożone były w Koenigsfelden i Basel u Szwaycarów, lecz za rozkazem Cesarzowej Maryi Teresy przeniesione do pomienionego klasztoru; pierwsza w porządku iest Anna małżonka Cesarza Rudolfa, ostatni X. Leopold poległy w bitwie pod Sempach.

W r. 1807 kanałem z Wienerisch Neustadt do naszej stolicy idącym zprowadzono 190 t. centnarów węgla ziemnych, 87 t. centnarów cegły i dachówek, drzewa opałowego 325 t. centnarów, innemi produktami 50 t. centnarów, ogółem było całego ładunku blisko 700 t. centnarów, dowod iak zyskowną iest dla narodu żegluga wnętrna. Papiery nasze coraz bardziey upadają; zawieszenie handlu morskiego przyczyną iest nieszczęścia. Z Czech, Morawii, Austrii wiele półków Niemieckich posłano do Węgier ku Tureckim granicom; przypisywali to niektórym potrzebie ulżenia krajom pomienionym, iako zbyt ucisnionym od lat kilku leżami żołnierskimi; teraz widzimy, że półki Węgierskie dotąd utrzymujące Kordon od ścian Ottomańskiej przechodzić zaczynają do prowincyi Niemieckich. Pogłoska o przybyciu do nas Naczelnika Serwianów Czerny pokazała się bez dowodną. Poseł W. Brytanii Adair opuściwszy Wiedeń długo w Gratz przebywał, zkąd nakoniec odebrawszy nowe rozkazy od rządu swego przez Trieste udał się do Malty. Przyjechał tu z Bononii Graf Zambeccari znaiomy z kilku podróży na powietrzu odprawionych mniej pomyślnie we Włoszech; umyślił ponowić u nas doświadczenie, i już ma ballon gotowy.

U Serwianów na granicy i wewnątrz kraju zupełna spokoyność panuje; lecz w Constanti-nopolu Turcy zdają się czynić wojenne przygotowania; słychać że z Azyatyckich dzierżaw Porta zprowadza ludu zbroynego 150 t. których część większa podobno już iest przeniesiona do Europy. Blizki kwiecień ma uczynić koniec niepewności, którego czekając Mustafa 4 zgromadza woysko, uzbraja floty; a ponieważ fkarb publiczny dawno iest wyniszczony, z prywatnego Sułtanów dawno nietkniętego wzięte być mają znaczne summy na zastąpienie ogromnych wydatków; niektórzy rozumieją że Ottomański Monarcha postanowił sam zwiedzić obozy swoje.